

การพัฒนาชุมชนวิถีประชาธิปไตยตามหลักธรรมาภิบาล: หลักความโปร่งใส
ของประชาชนในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

THE COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON THE DEMOCRATIC
GOVERNANCE: TRANSPARENCY PRINCIPLES IN DUSIT DISTRICT, BANGKOK.

ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด*

Phusit Phukamchanoad

Received: August 11, 2019

Revised: September 03, 2019

Accepted: December 29, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมทางการเมือง วิถีประชาธิปไตยแบบไทยและการศึกษาทัศนคติของประชาชนในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐและภาคประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล: ความโปร่งใสในชุมชนเพื่อการพัฒนาวิถีประชาธิปไตย โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนใน 46 ชุมชน จำนวน 400 กลุ่มตัวอย่างในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และอาศัยอยู่นอกชุมชน จำนวน 60 กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ 460 คน รวมถึงทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 46 คน

ผลการวิจัยว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่และกิจกรรมส่วนรวมของหน่วยงานรัฐที่จัดให้กับประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านการวิเคราะห์วางแผนในการพัฒนาพื้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ในประเด็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาประชาชนคิดว่าตนเองมีสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเต็มเปี่ยม แต่ขาดการมีสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มกันซึ่งมีการจัดกิจกรรมรวมกลุ่มจะมีทหารและเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาเฝ้าสังเกตการณ์ร่วมด้วยเสมอ ทั้งนี้ประชาชนมีทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองและวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยอย่างชัดเจนในมิติความจริงที่ว่าประชาชนให้

* Department of Social Development Management, Faculty of Humanities and Social Science, Suan Sunandha Rajabhat University.

ความสำคัญกับการมีความเชื่อมั่น และชื่นชมในระบอบการปกครองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุดที่จะสามารถแก้ปัญหาของชาติให้มั่นคงยั่งยืน และมีความเหมาะสมต่อการปกครองในประเทศไทย อยู่ในระดับจริงหรือระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาความคิดเห็นว่า การช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์นั้นยังเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย อยู่ในระดับจริงเช่นเดียวกัน พร้อมกันนั้นประชาชนเชื่อมั่นในหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสที่สุดในเรื่องที่ว่าเมื่อมีกิจกรรมที่ขอความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชน หรือภาครัฐ วิชาการจากภายนอก ผู้นำและคณะกรรมการชุมชนได้มีการประกาศเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมอย่างทั่วถึงกันในชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, วิถีประชาธิปไตย, หลักความโปร่งใส, ชุมชนเมือง

ABSTRACT

This research aims to explore the public participation in the area development activities, political activities and public activities organized by the governmental agencies for the citizens. It also studies the public attitudes on the public and private sectors' operations, and analyzes each community in order to select model communities and develop the communities based on good governance: transparency in all communities. The data was collected from 400 samples residing in 46 communities located in Dusit district, Bangkok and 60 samples outside the communities; therefore, there were 460 samples used as the unit of analysis in total. Moreover, there were interviews with 46 community leaders.

The results of this research were as following;

The public participation in the area development activities and public activities conducted by governmental agencies for the citizens was overall rated at moderate level. In terms of the analytical planning for area development, there was the least amount of public participation. Regarding the participation in political activities over the past five years, the samples believed that they had freedom and

rights to living to the full extent, but they did not have freedom of assembly; during assembly activities, there were always soldiers and governmental officers observing them. Nonetheless, the samples had clear attitudes towards political activities and Thai democratic governance due to the fact that the samples gave importance to the confidence and admiration in constitutional democracy and believed that it could sustainably solve the country's problems and suit Thailand's governance at true or high level, with the highest mean. Next, the statement in which the patronage system or interdependency is still a common practice in Thai society was rated at true level as well. Simultaneously, the samples were confident in the transparency-related good governance the most when the activities involved the collaboration with private organizations or external publicly academic sector. Community leaders and committees had shared information with the public and allowed the inclusive participation in the communities. As for the factors affecting the democratic way of life such as gender, income and being a member of a social group.

Keywords: Public Participation, Way of Democratic, Good Governance: Transparency, Urban Community.

1. บทนำ

ประเทศไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน มีรัฐธรรมนูญถึง 18 ฉบับ หากพิจารณากระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยไทยภายในระยะเวลา 82 ปีที่ผ่านมา เห็นได้ว่า พัฒนาการทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชะงักงันในขั้นตอนการพัฒนาไปสู่การสร้างระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คำว่า “กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง” โดยหลักแล้วจะอยู่ภายใต้บทบาทของชนชั้นนำเป็นสำคัญ ในขณะที่ประชาชนมีบทบาทหลักเพียงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียว ส่งผลให้การพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยในภาคประชาชนเป็นไปอย่างเชื่องช้า บทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่จะทำให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะความเป็นพลเมืองนั้นไม่เคยเกิดขึ้นจริงจังและเป็นรูปธรรม ในสภาพความเป็นจริงประชาชนมีฐานะและแสดงบทบาทแค่ผู้ดูชม มากกว่า ที่เข้ามามีบทบาทในฐานะพลเมือง ประเด็นนี้ คือ ดัชนีชี้วัดความล้มเหลวของการ

พัฒนาประชาธิปไตยไทย และการสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย (Office of Political Development Council King Prajadhipok's Institute, 2011: 52-53) ګรณืศึกษา: Һลัการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลถึงการเรียกร้องประชาธิปไตย คือเมื่อเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จึงทำให้กระแสประชาธิปไตยกลับมาเฟื่องฟูใน สังคมไทยอีกครั้ง นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมืองมากขึ้น จนในที่สุดกระแสประชาธิปไตยของโลกได้มีอิทธิพลเข้ามาขับเคลื่อนให้การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนได้พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชน จนมี ความรู้สึกประหนึ่งว่า “การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วน มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น” (Sombat Thamrongthanyawong, 2006: 562-563)

นอกจากนี้การที่ รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ซึ่ง สะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน ตามมาตรา 63 บุคคลย่อมมีเสรีภาพใน การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรค การเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนแลเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Royal Thai Government Gazette, 2007: 17-18) เมื่อประชาชนได้รับการยอมรับในการแสดงออกทางการเมืองอย่างเป็นทางการจึงทำให้ประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเขตที่มีสถาบันทางการเมืองที่สำคัญของประเทศตั้งอยู่มากมาย เช่น รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล พรรคการเมือง รวมถึงกรมกองของหน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทางการเมืองโดยตรงต่อประชาชนแต่กลับ พบว่า เมื่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา สถิติของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต พบว่าเขตที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด คือ เขตดุสิต มีผู้มาใช้สิทธิทั้งสิ้น 38,869 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิ 84,610 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.94 (Phusit Phukamchanoat, 2010: 1) และ ณ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 พบว่า ประชาชนเขตดุสิตมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อปีพ.ศ.2556 จึงเกิดคำถามว่าทำไมประชาชนจึงมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ สะท้อนค่านิยมประชาธิปไตยในภาคประชาชน น้อยตามไปด้วย ซึ่งขัดแย้งกับบริบทเชิงพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ แต่สิ่งที่สำคัญเบื้องต้นในมิติการเมืองที่สะท้อนให้เห็นชัดเจนที่สุดและถูกต้องตามกฎหมายคือ การออกไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง กลับได้รับการตอบรับที่น้อย ซึ่งส่งผล

กระทบต่อการสร้างค่านิยมด้านอื่น ๆ ไปด้วย ดังนั้น ข้าราชการ และประชาชน ต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือ “หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ที่มีหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลัก ความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังมีการระบุเพิ่มเติมไว้ว่า 9 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้มีหลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการะรับผิดชอบ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความเสมอภาค (Equity) (Office of the Public Sector Development Commission, 2009: 4; Department of Local Administration Ministry of the Interior, 2012: 2-3; Arithat Kaewkosaba, 2017: 4) นอกจากนี้ การพัฒนาชุมชนวิถีประชาธิปไตยตามหลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องเริ่ม ทั้งภาครัฐและประชาชนไปพร้อม ๆ กัน และมุ่งเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงลงไปเพื่อสร้างค่านิยม ประชาธิปไตย และประชาธิปไตย ได้แก่ หลักความโปร่งใส สำหรับภาครัฐที่มีต่อองค์กรและ ประชาชน และหลักการมีส่วนร่วม ประชาชนมีผลต่อรัฐและท้องถิ่น ซึ่งคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นเสมือนพฤติกรรมฐานรากของการพัฒนาสังคม เป็นบันไดขั้นแรกของการสร้างชาติ สร้างรัฐให้มั่นคงได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นรากฐานให้กับรัฐ ราชการ เอกชน ประชาชน ต่อการคิดพัฒนา ต่อการสร้างชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมมักสะท้อนพฤติกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้น เช่น ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การต่างพึ่งพากัน การสนทนาปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจับมือร่วมทำงาน การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมทำการแก้ไขปรับปรุง การมีความเป็นหนึ่งเดียว กลมเกลียวเหนียวแน่น ซึ่งแทบทุกคำสะท้อนถึงคนกับคน คนกับหน่วยงาน คนกับรัฐ การพัฒนาชุมชนพื้นที่หนึ่งใด จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักสำคัญของการพัฒนา ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (Phusit Phukamchanoat, 2018: 1) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำ “ประชาธิปไตย” มาใช้ในการบริหารเพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนหรือความต้องการของสาธารณชน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2011: 18) ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาดเพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

ดังนั้นลักษณะของการมีส่วนร่วมก่อความพหุติกรรมที่ยังรากของความสามัคคีของประชาชนให้มั่นคง เมื่อคนสามัคคีกันย่อมสร้างความสำเร็จตรงตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างสมบูรณ์ ซึ่งพหุติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนมักสะท้อนออกเบื้องต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen, J. & Uphoff, N., 1980: 213) ส่วนความโปร่งใสนั้นได้มีเกณฑ์เกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จำแนกออกเป็น 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การปฏิบัติหน้าที่ 2) การใช้งบประมาณ 3) การใช้อำนาจ 4) การใช้ทรัพย์สินของราชการ 5) การแก้ไขปัญหาการทุจริต 6) คุณภาพการดำเนินงาน 7) ประสิทธิภาพการสื่อสาร 8) การปรับปรุงระบบการทำงาน 9) การเปิดเผยข้อมูล 10) การป้องกันการทุจริต (Moral and transparency assessment center of government agencies, 2018: 8) ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งวิจัยที่ประชาชนรายชุมชนในพื้นที่เขตดุสิตที่เป็นพื้นที่เขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเป็นพื้นที่ที่มีประเด็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่ต่าง ๆ (การใช้สิทธิเลือกตั้ง) โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับ ประชาชนและชุมชนอันเป็นฐานรากสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนา การสร้างค่านิยมประชาธิปไตย การ ปลูกฝังจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน กลุ่มการเมืองในชุมชน ปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตให้กับนักเรียน เยาวชน สร้างวัฒนธรรมความดี สร้างต้นแบบชุมชนวิถีประชาธิปไตยที่ดี ย่อมนำไปสู่การสร้างความมั่นคงที่ดีให้กับทั้งภาครัฐ และประชาชนดีตามไปด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ กิจกรรมทางการเมือง วิถีประชาธิปไตยและกิจกรรมส่วนรวมของหน่วยงานรัฐที่จัดให้กับประชาชน

2.2 เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐและภาคประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล: ความโปร่งใสต่อการทำงานของหน่วยงานและผู้นำในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods research) คือ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ 46 ชุมชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กรณีการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) จากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 81,260 คน ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกขนาดของกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 400 คน ในการวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลผู้ที่อาศัยอยู่นอกชุมชน จำนวน 60 กลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามที่สมบูรณ์เก็บกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 460 ชุด ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้เก็บจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้นำชุมชน หรือประธานกรรมการชุมชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 46 ชุมชน ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะผู้นำชุมชน จำนวน 46 คน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนาประกอบบริบทเชิงโครงสร้าง

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจในการตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.0) มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 72.4) มีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 50.4) มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.(ป.6-ม.6) (ร้อยละ 60.5) ส่วนในระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 23.4) มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 23.7) และมีอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 20.0) เป็นส่วนใหญ่ มีรายรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท (ร้อยละ 57.8) ในกิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 57.6) โดยสังกัดกลุ่มทางสังคมที่ประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในปัจจุบันในชุมชนเมืองที่เป็นกลุ่มอาชีพชุมชนเมือง (ร้อยละ 13.3) รองลงมาสมาชิกกองทุนชุมชนและชุมชนเมือง (ร้อยละ 9.8) มีเพื่อนบ้านที่สนิทสนมคุ้นเคย

กันเกือบทุกคนในชุมชนเมือง (ร้อยละ 86.9) การพบปะพูดคุย สนทนาปรึกษาและขอความช่วยเหลือกับเพื่อนบ้านที่สนิทสนมคุ้นเคยกันภายในชุมชนเมืองนาน ๆ ครั้งมากที่สุด (ร้อยละ 32.8) ไม่แตกต่างกับอีกหลายคนที่พูดคุย พบปะกันแทบทุกวัน (ร้อยละ 31.5) การมีบทบาทในครอบครัวในสถานะเป็นเพียงสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 42.9) พ่อ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในครอบครัว (ร้อยละ 28.3) พร้อมทั้งมีความผู้เป็นอาศัย/สมาชิกของบ้าน (ร้อยละ 47.9) รองลงมาที่มีความเป็นเจ้าของบ้าน (ร้อยละ 28.8) และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของชุมชนหรือลูกบ้าน (ร้อยละ 86.4)

4.2 ประชาชนในพื้นที่ชุมชน 46 ชุมชนและพื้นที่นอกชุมชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ บทบาทในทางประชาธิปไตย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาและครอบครัวปฏิบัติ หรือได้รับผลกระทบจริง ๆ โดยตรง ประชาชนยังคงคิดว่าตนเองมีสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 56.3) รองลงมา 3 ลำดับ ได้แก่ การมีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 50.7) การไปเลือกตั้งกรรมการกองทุน กรรมการอาชีพ กรรมการชุมชน สข. สก. สส. สว. หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพ (ร้อยละ 50.0) ความมีสิทธิเสรีภาพในพูด พบปะ เสวนา จับกลุ่มพูดคุยกันได้ตามปกติ (ร้อยละ 39.6) และบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย (ร้อยละ 35.7)

4.3 วิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย โดยประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางการเมือง พ.ศ. 2562 หมายความว่า การเลือกตั้งที่จะเกิดในปี พ.ศ. 2562 นั้นประชาชนจะไปใช้สิทธิเสรีภาพในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 460 คนจากผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเมื่อ ตุลาคม 2561 - กุมภาพันธ์ 2562 มีผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่า ต้องไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. (ร้อยละ 59.3) โดยการแสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมือง เช่น ร่วมพูดคุยเรื่องการเมือง (ร้อยละ 19.3) ร่วมการประชุม ฟังการหาเสียง แนะนำตัว หรือการชุมนุมทางการเมือง (ร้อยละ 17.8) และพยายามพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน (ร้อยละ 10.7) แต่ยังพบว่า ประชาชนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมใดเลย (ร้อยละ 33.5) เมื่อพิจารณาภาพรวมวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย ประชาชนมีความคิดเห็นกับวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในภาพรวมพบว่า ระดับความคิดเห็นทางการเมืองในส่วนวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมีส่วนจริง (ค่าเฉลี่ย 3.34) โดยมีรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองในส่วนวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในระดับ

จริงมาก 6 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.57) สภาพแวดล้อมทางการเมือง และค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย 3.56) อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย 3.50) พฤติกรรมทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.49) และการพัฒนาทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.41) ซึ่งด้านที่น่าสนใจและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระดับความคิดเห็นทางการเมืองในมิติวัฒนธรรมทางการเมืองในเขตอุตสาหกรรมเมืองในเขตอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับจริง (ค่าเฉลี่ย 3.57) โดยมีรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองในมิติวัฒนธรรมทางการเมืองในเขตอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร ในประเด็นที่ว่า การมีความเชื่อมั่น และชื่นชมในระบอบการปกครองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุดที่จะสามารถแก้ปัญหาของชาติให้มั่นคง ยั่งยืน และมีความเหมาะสมต่อการปกครองในประเทศไทย อยู่ในระดับจริงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.85) รองลงมาความคิดเห็นว่า การช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์นั้นยังเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย อยู่ในระดับจริง เช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.74)

4.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน พ.ศ. 2561-2562 พบผลวิจัยดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย จำแนกตามเพศ พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน พ.ศ. 2561 และก่อนการเลือกตั้ง 2562 เขตอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธี t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนที่เป็นผู้ชาย (ค่าเฉลี่ย 3.39) มีความคิดเห็นในวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 3.29) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.036

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน พ.ศ. 2561 และก่อนการเลือกตั้ง 2562 เขตอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยใช้วิธีการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบันแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไปมีความคิดเห็นตามความจริงในวิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.002

4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างวิธีการทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย จำแนกตามสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน พ.ศ. 2561 และก่อนการเลือกตั้ง 2562 เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสมาชิกกลุ่มทางสังคม โดยใช้วิธี t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนที่สังกัดสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.38) มีความคิดเห็นในวิธีการทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทยในสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าผู้ที่ไม่สังกัดกลุ่มทางสังคมใด ๆ เลย (ค่าเฉลี่ย 3.24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.4 หลักธรรมาภิบาล: ความโปร่งใส (Transparency) พบว่า คำร้อยละของคะแนนของระดับความโปร่งใสที่ประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้แสดงความคิดเห็นและสังเกตจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง สัมผัสจริงในชุมชน ณ ปัจจุบันโดยมีคำร้อยละสูงสุดแต่ละข้อไว้ดังนี้

1) หน่วยงานรัฐที่พัฒนาชุมชน ประชาชนในพื้นที่ของท่านมีกลไกร้องเรียนจากประชาชนได้โดยตรง (ไม่ค่อยมีความโปร่งใสมีคะแนน 4-5 คะแนน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6)

2) หน่วยงานรัฐที่พัฒนาชุมชน ประชาชนในพื้นที่ของท่านมีการวางระบบแบบแผนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง (ไม่ค่อยมีความโปร่งใสมีคะแนน 4-5 คะแนน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9)

3) หน่วยงานรัฐในพื้นที่ของท่านมีกระบวนการเปิดพื้นที่ให้ประชาชน ผู้นำชุมชน เข้าร่วมในการคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติและร่วมรับประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ของท่าน (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3)

4) หน่วยงานรัฐในพื้นที่ของท่านมีการให้ประชาชนร่วมเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานและยื่นข้อเสนอเพื่อตรวจสอบการทุจริตในพื้นที่ได้โดยตรง (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8)

5) ชุมชนท่านมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการเรื่อง คน งบประมาณ ผลประโยชน์ที่เป็นของส่วนรวม (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5)

6) ชุมชนได้มีการตรวจสอบการทำงานจากภาคประชาชนในชุมชนด้วยกันเองในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มอาชีพของชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชนอย่างทั่วถึง โปร่งใส ตรวจสอบได้ (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5)

7) ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพของชุมชนมีการเปิดเผย ประกาศข้อมูลให้ประโยชน์ได้รับ ร้อยละเป็นระยะเวลาที่กำหนดของชุมชน (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8)

8) เงินช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาที่ชุมชน ผู้นำชุมชนได้แจ้งให้ประชาคม หรือ ภาคประชาชนได้รับรู้อย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7)

9) เมื่อมีกิจกรรมที่ขอความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชน หรือภาครัฐ วิชาการ จากภายนอก ผู้นำและคณะกรรมการชุมชนได้มีการประกาศเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้และ เปิดโอกาสให้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง (มีความโปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1)

10) การทำงานพัฒนาในชุมชนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่และภาค ประชาชนซึ่งสามารถสอบถามข้อมูล แนวทาง งบประมาณ จำนวนคน ระยะเวลา ผลที่เกิดขึ้นได้ จากผู้นำและหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นโดยตรงได้อย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้อย่างทั่วถึง (มีความ โปร่งใสบ้างมีคะแนน 6-7 คะแนน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ของประชาชนทั้ง 46 ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยวิถึคนเมืองใหญ่ตามภาวะการณ์ชุมชนที่เกิดขึ้นเฉพาะในเขตดุสิตมีอยู่ลักษณะ หลายรูปแบบทั้งชุมชนแออัด ชุมชนในตลาด ชุมชนแบบบวร ชุมชนทหาร ชุมชนใกล้วัง ชุมชนเคหะ ชุมชนเก่าแก่ไม่เป็นทางการ ชุมชนริมน้ำที่อยู่ในพื้นที่เอกชน พื้นที่หน่วยงานราชการอื่น ๆ ผู้คนที่อาศัย อยู่จึงมีวิถีการทำงาน การใช้ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป และที่สำคัญมักเป็นชุมชนแบบมีวิถีชีวิตชั่วคราว กล่าวคนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นคนมีงานทำ มีหน้าที่ น้อยมากที่จะอยู่เฉย ๆ เพราะค่าครองชีพสูง ทุกคนต้องทำมาหากินช่วยกัน จึงมีอาชีพที่หลากหลาย คนก็มาจากหลายภูมิลำเนา มีวัฒนธรรมที่ แตกต่างกันไป ผู้นำและประชาชนโดยทั่วไปมีหลายชุมชนที่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน ตำแหน่งที่ ได้รับจึงเป็นเพราะความน่าเชื่อถือ หรือมีอาวุโส มีคุณวุฒิเท่านั้น การทุ่มเทจริง ๆ ยังไม่เกิดขึ้นตาม ตำแหน่งที่ได้รับ และอีกหลายชุมชนที่ผู้นำมีความทุ่มเทเวลาให้กับชุมชนและการพัฒนาชุมชนร่วมกับ หน่วยงานรัฐในท้องถิ่น หรือองค์กรที่เข้ามาพัฒนา ดังนั้นโดยส่วนใหญ่คนที่ทำงานให้กับชุมชนจะมีอายุ อยู่ในช่วง 50 ปีขึ้นไป และมักเป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี และมีรายได้ พอเพียงไม่มากนัก การศึกษาอยู่ระดับไม่เกิน ม.6 หรือ ปวช. ปวส. ประมาณนี้ ที่สำคัญมีการสังกัดกลุ่ม

สมาชิกทางสังคมอย่างแน่นอน เช่น กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่ม อสม. เป็นต้น เพราะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับการวิจัยของภูสิทธ์ ภูคำชะโนด ในประเด็นการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (Phusit Phukamchanoat, 2009: 127-128) พบว่า คณะกรรมการชุมชนในเขตดุสิตเมื่อ 10 ปีที่แล้ว มีกลุ่มสมาชิกที่สังกัดที่มากที่สุด คือ เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.กทม.) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นสมาชิกคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2561- ก่อนการเลือกตั้ง 2562) คือกลุ่มจิตอาสา หรือกลุ่มจิตสาธารณะ ซึ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างมากซึ่งจะมากกว่าคนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มนั่นเอง ซึ่งในการวิจัยเมื่อ 10 ปีที่ยังบ่งชี้ชัดเจนเช่นเดียวกันว่า กรรมการที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และกรรมการที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาชุมชน, ด้านการวางแผนดำเนินการพัฒนาชุมชน และด้านการลงทุนปฏิบัติการพัฒนาชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการติดตามประเมินผลในการพัฒนาชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Phusit Phukamchanoat, 2009: 133, Thanawith Kangkang, 2003: 75-82) ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่และส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐที่จัดให้กับประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งลดลงจากเมื่อ 10 ปีที่แล้วเนื่องจากสภาวะการณ์ทางการเมืองและการบริหารที่อยู่ภายใต้แนวคิดของรัฐบาล คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) จึงทำการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนไม่เต็มที่เท่าที่ควร เพราะเกิดภาวะความกลัวเกรงจะผิดกฎหมายซึ่งการทำกิจกรรมกลุ่มอาชีพ พัฒนางค์ความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพที่มีการรวมกันเกิน 10 คนมักจะมีความหวาดกลัวภัยคุกคามจากรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงทำได้ไม่เต็มที่ จึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางค่อยไปทางน้อยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย พระทัด ได้วิเคราะห์ผลวิจัยว่า การดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมาต่อการดำเนินโครงการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬ ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์เพราะประชาชนคิดว่าเป็นเรื่องของกรุงเทพมหานครที่ต้องดำเนินการ ซึ่งตอนแรกชาวบ้านคิดว่า จะมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยไม่คิดว่าจะมีการรื้อย้ายแต่อย่างใดนั่นเอง (Orathai Prata, 2015: 68) ยังมีลักษณะการพัฒนาแบบพอเพียงที่เป็นไปตามงานวิจัยของพรรณฉิยา นิตโรจน์ ได้วิเคราะห์ผลวิจัยว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นคัดเลือกแกนนำชุมชน อบรมวิทยากรกระบวนการ ขั้นตอนการจัดเวทีเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ การสำรวจข้อมูล

และวิเคราะห์ข้อมูล จึงถึงการนำเสนอแผนชุมชนต่อสำนักงานเขตเป็นแบบพอเพียงอยู่ระดับปานกลางด้วยนั่นเอง (Pannilai Nitirochana, 2014) ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนขาดความเชื่อมั่น เชื่อใจต่อตัวผู้สมัครหรือผู้แทนของประชาชน มีลักษณะสร้างวัฒนธรรมผลประโยชน์ หรือเอาผลประโยชน์มาล่อใจให้เข้าร่วมฟัง ร่วมทำ ร่วมออกไปใช้สิทธิ ความเป็นพรรคเป็นพวก กลุ่มใครกลุ่มมันทั้งระดับผู้นำชุมชนและประชาชน ยังไม่เป็นอันหนึ่งเดียวกัน ยังขาดแรงจูงใจที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่ว่า การเลือกตั้งจะได้คนดีไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ได้คนเสียสละเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (2557-2561) การแสดงออกทางการเมืองในทุกประเด็นที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวทางกลุ่มสังคมจะเล็กหรือกลางหรือใหญ่ คนเดียวกันไม่ได้ เพราะอยู่ในช่วงรักษาความสงบความปลอดภัยเสมือนหนึ่งอยู่ในภาวะวิกฤติทางการเมืองอย่างรุนแรง ในความเป็นจริงในพื้นที่เขตดุสิต ไม่มีภาวะแบบนั้น เพราะประชาชนทุกคนล้วนมีหน้าที่การทำงาน ต้องทำมาหากินอยู่ทุกวัน การมีส่วนร่วมที่เคยน้อยอยู่แล้วกับน้อยลงไปเหมือนเป็นภาวะปกติของชีวิต และจริง ๆ แทบไม่ได้กระทบต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตยของประชาชนเลย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกมิติจึงมีกิจกรรมไม่มากนัก ทำให้วิถีทางการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย ๆ อยู่ในระดับกลางไปหาน้อยเหมือนแต่ก่อนมาเช่นเดิม ซึ่งยังมีความคิดเห็นว่าวิถีการเมืองในมิติวัฒนธรรมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางการเมือง และค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง มีภาวะการเมืองที่ไร้อิสระทางการเมืองจริงกับพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้กับที่ประชาชนได้แสดงออกและเข้าใจสัมผัสได้ในวิถีปัจจุบัน ที่ประชาชนเข้าใจการเมือง พฤติกรรมของนักการเมืองที่ผลิตซ้ำ ๆ จนทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายการเมืองจนหลีกเลี่ยงการพูดถึงการเมือง ติดตามข่าวสารทางสื่อก็พอ “เบื่อหน่าย ทำมาหากินดีกว่า” และสุภาพสตรีให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนัก ซึ่งในงานวิจัยของณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิ์วัฒน์ ได้วิเคราะห์ผลวิจัยว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์และด้านการแสดงออกของประชาชน อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน (Nattarin Chaloeornritthiwat, 2016) และในการวิจัยเชิงพื้นที่เขตดุสิต (Phusit Phukamchanoat, 2010: 330-331) ได้อภิปรายผลไว้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง เท่านั้น คือพฤติกรรมที่เห็นชัดเจน เช่น การเลือกตั้งระดับชาติ(ส.ส.) และ(ส.ว.) รวมถึงการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น(กรรมการชุมชนสมาชิกสภาเขตดุสิต(ส.ช.) สมาชิก สภากรุงเทพมหานคร(ส.ก.) และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) นั้นเป็นเพราะว่า ประชาชนเบื่อ จึงขอใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่าน

กฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศก็พอ ทำง่ายไม่ซับซ้อน เป็นทางการที่สุดและใช้เวลาน้อย ขอใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับทำงาน มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการเป็นหลัก จึงไม่ค่อยมีเวลาให้กับกิจกรรมการเมืองอื่น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดทางการเมืองของพิชาย รัตนดิเล็ก ณ ภูเก็ต ที่กล่าวถึงการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการแสดงออกในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แทบไม่ต้องลงทุน ด้านแรงงานหรือกำลังทรัพย์แต่การที่คนไม่ออกไปใช้สิทธินั้นอาจเกิดจากความเบื่อหน่ายต่อสถานการณ์ บ้านเมือง ซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้ง แย่งชิงผลประโยชน์และแตกแยกกันเองของนักการเมือง จึงไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (Pichai Rattanadilok Na Phuket, 1998: 143)

6. ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐต้องใช้ช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้การรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจกับการรับรู้รับทราบความเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครอง ภาครัฐต้องออกแบบกิจกรรมใหม่เพื่อสร้างทัศนคติใหม่ให้ประชาชนได้ประโยชน์กับการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และต้องสร้างแกนนำให้กับชุมชนรู้จักการแสดงออกทางความคิดเห็นเมื่อไปฟังการบรรยาย อภิปรายหรือการสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสถานการณ์บ้านเมืองในสถานที่ที่รัฐจัดขึ้นให้กับประชาชน เป็นการสัญจรให้บ่อยครั้ง โดยใช้แนวคิดที่ว่า รัฐต้องลงไปมีส่วนร่วมกับประชาชน มิใช่รอให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐแต่ฝ่ายเดียว กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ต้องออกส่งเสริมนอกที่ตั้งนั่นเอง

References

- Arithat Kaewkosaba. (2017). Good Governance Principles in The Constitution of The Kingdom of Thailand B.E. 2560. *Academic Article Hot Issue Of the Secretariat of The House of Representatives*, July 2017, pp. 1-5.
- Cohen, J. & Uphoff, N. (1980). *Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity*. *World Development*, (8), pp. 213-235.
- Department of Local Administration Ministry of the Interior. (2012). *A Guide to Good Corporate Governance Principles of the local government organization*. Bangkok: Agricultural Cooperative Community of Thailand.

- Moral and transparency assessment center of government agencies (2018). *Integrity and Transparency Assessment (ITA)*. Bangkok: Office of the National Counter Corruption Commission.
- Nattarin Chaloemritthiwat. (2016). *Local Political Participation Among Women in Chum Saeng Municipality, Amphoe Wang Chan, Rayong Province*. Major: Public and Private Management; M.P.A. (Public and Private Management) Burapha University.
- Office of Political Development Council King Prajadhipok's Institute. (2011). *Citizenship Research Report: Academic Document No. 54-01*. Bangkok: The Council of Ministers and the Government Gazette.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). *His Majesty the King's work on national development of the King*. Bangkok: Phet Rung Printing Center.
- Office of the Public Sector Development Commission. (2009). *A Guide to Organizational Governance Level In accordance with the principles of good governance rating*. Bangkok: Premier Pro.
- Orathai Pratad.(2015). *Participation of Citizens in Community Development in Fort Mahakan, Rattanakosin Island,Thailand*. an Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Master of Political Science (Public Affairs) Executive Program in Public Affairs Faculty of Political Science Thammasat University.
- Pannilai Nitirochana. (2014). *People Participation in Community Development of Bangkok Metropolitan: Case Study; Wangthonglang District's Self-Reliance Community Plan*. Master of Arts (Law and Management) National Institute of Development Administration (NIDA).
- Phusit Phukamchanoad. (2009). *The Participation of Community Committee in Sub-community Development in Dusit District, Bangkok*. Suan Sunandha Rajabhat University.

- Phusit Phukamchanoad. (2010). *A Political Participation Model of the people in Dusit District, Bangkok*. Suan Sunandha Rajabhat University.
- Phusit Phukamchanoad. (2018). *Citizen Participation in Community Development Management for the Social Inequality Mitigation in the Three Poor Cities from the Northern Zone Based on the Sufficiency Economy Philosophy*. Suan Sunandha Rajabhat University.
- Pichai Rattanadilok Na Phuket. (1998). *Classes and elections*. Bangkok: Wiphasa.
- Royal Thai Government Gazette. (2007). *The Constitution of the Kingdom of Thailand*. available: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2550/A/047/1.PDF> [November 13, 2016]
- Sombat Thamrongthanyawong (2006). *Thai politics*. Bangkok: Sema Dharma.
- Thanawith Kangkang. (2003). *The Participation of the Community Committee in Developing the Municipal Community in Tambon Samrong Tai, Amphoe Phra Pradaeng, Samut Prakan*. Dhonburi Rajabhat University. Office of Academic Resources and Information Technology.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed., Tokyo: Harper.